

Bruselj, 3. december 2018
(OR. en)

14535/18

INST 457
POLGEN 224

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Posvetovanje z državljani – skupno poročilo

V prilogi vam v imenu avstrijskega predsedstva in prihodnjega romunskega predsedstva pošiljamo skupno poročilo o posvetovanju z državljani.

Uvod

Evropski voditelji držav ali vlad so na neformalnem srečanju 23. februarja 2018 razpravljali o pobudi za začetek vseevropskega procesa posvetovanja z državljani, ki jo je predstavil francoski predsednik. Namen predlagane pobude je spodbujati sodelovanje z državljani in prispevati k razpravi o prihodnosti Evrope. Države članice so se dogovorile, da bodo v procesu sodelovale prostovoljno ter da bodo posvetovanja izvedle v skladu z nacionalnim kontekstom in praksami.

Cilj posvetovanj z državljani je bil pritegniti precejšnje število evropskih državljanov in ugotoviti, kakšne skrbi, upe in pričakovanja imajo, da bi voditelji držav ali vlad te informacije lahko uporabili v razpravah in določili prednostne naloge ukrepanja EU za prihodnja leta. S procesom posvetovanja naj bi ugotovili, kaj skrbi državljane, in pridobili nove ideje.

Dialog z državljani je že dolgo časa ustaljena praksa v državah članicah za zagotavljanje in krepitev politične participacije v političnem procesu. Države članice so se tokrat prvič zavezale, da si bodo skupaj in usklajeno prizadevale opraviti sočasna posvetovanja z državljani po vsej Evropi, kar je edinstven prispevek k procesu razmisleka o prihodnosti Evrope, ki trenutno poteka.

Skupno poročilo in različna nacionalna poročila ter prispevki drugih evropskih institucij bi lahko koristno prispevali k razpravi, ki bo potekala pred neformalnim srečanjem voditeljev držav ali vlad 9. maja 2019 v Sibiu, in k razpravi o novi strateški agendi 2019–2024.

Metodologija in participacija

Države članice so potrdile skupni okvir, ki je vključeval predlagano časovnico in skupna načela za posvetovanja. Dogovorjeno je bilo, da bodo posvetovanja vključujoča in nepristranska, da bodo spoštovala načela preglednosti, političnega pluralizma in poštenosti ter da bodo odprta za vse državljane. Posvetovanja z državljani so pretežno potekala med aprilom in novembrom 2018, med drugim zato, da bi bilo zbirno poročilo lahko predstavljeno voditeljem držav ali vlad na zasedanju Evropskega sveta.

Države članice so se lahko same odločile, katero metodologijo bodo uporabile za posvetovanja. Od začetka so soglašale, da bo vsaka država članica proces izvajala skladno s svojimi nacionalnimi praksami, kontekstom in tradicijami. To je bil precejšen logističen, pripravljalni in usklajevalni zalogaj in države članice so posvetovanja z državljani organizirale v okviru različnih dogodkov, kot so tradicionalna srečanja v mestnih hišah, konference, masovni javni dogodki, interaktivne razprave in spletna orodja. Pri večini dogodkov so bile uporabljene nove tehnologije in družbeni mediji, tudi prenos v živo, spletni vprašalniki, digitalne platforme in črpanje idej iz množic.

Vsaka država članica je proces, kar zadeva vključitev vlade ter število dogodkov in udeležencev, oblikovala na svoj način. Skupna točka pa je bila, da je bil cilj vseh posvetovanj poglobljene razprave in interakcija s publiko. da je bil cilj vseh posvetovanj omogočiti poglobljeno razpravo in interakcijo s publiko. Številni dogodki so k udeležbi privabljali različne deležnike iz politične sfere, civilne družbe, akademske skupnosti, medijev in poslovnega sveta.

Na splošno se je posvetovanj udeleževala raznolika publika in organizirana so bila tako, da je bila zagotovljena enakost spolov, vključujočnost in reprezentativnost skoraj vseh skupin prebivalstva. Številne države članice so poskušale k posvetovanju pritegniti državljane na svojem celotnem ozemlju, tudi v odročnih krajih, in tiste, ki se običajno ne udeležujejo razprav o zadevah EU. Nekatere države članice so organizirale dogodke, posvečene mladim generacijam, vključno z razpravami v šolah in na univerzah.

Večina držav članic je uporabila dve vrsti pristopa: splošne razprave o prihodnosti Evrope in tematska posvetovanja o perečih vprašanjih nacionalnega ali evropskega interesa.

Čeprav posvetovanja z državljani niso znanstvena metoda za ugotavljanje javnega mnenja (primerjaj z mnenjskimi raziskavami), so zajela več udeležencev kot jih zajamejo standardne raziskave Eurobarometra. Številke kažejo, da je bilo po EU organiziranih približno 1 700 dogodkov.

Posvetovanja in razprave z državljani o prihodnosti Evrope niso organizirale le države članice, temveč tudi Evropska komisija, Evropski parlament, Odbor regij in Evropski ekonomsko-socialni odbor. Evropska komisija je pripravila spletno posvetovanje, ki je vključevalo vprašalnik, temelječ na izidih okrogle mize z državljani. Nekatera vprašanja bodo vključena v novo posebno raziskavo Eurobarometra o prihodnosti Evrope. Odbor regij je na zahtevo predsednika Evropskega sveta v zadnjih dveh letih organiziral številne dogodke v različnih evropskih regijah, Evropski ekonomsko-socialni odbor pa je k sodelovanju v dialogu o prihodnosti Evrope spodbujal ključne deležnike civilne družbe. V Evropskem parlamentu je prvič potekal Mladinski parlament.

To poročilo ni mišljeno kot reprezentativni pregled javnega mnenja vseh državljanov EU niti ne more v celoti prikazati raznolikosti mnenj, izraženih na tolikšnem številu dogodkov. Kljub temu pa daje koristen vpogled v mnenja državljanov o zadevah EU in izpostavlja, kako pomembno je, da ostane civilna družba vključena v razprave o prihodnosti EU. Poročilo ponuja pregled poglobitvenih značilnosti in najpogostejših sporočil nacionalnih poročil o posvetovanjih, opravljenih v različnih državah članicah.

Glavne ugotovitve

Posvetovanja z državljani v različnih državah članicah kažejo, da večina udeležencev pozitivno gleda na EU, navzlic izzivom, s katerimi se ta spopada. Konkretnije, državljani več držav članic se zavedajo vrednosti članstva njihove države v EU in koristi, ki jih to članstvo prinaša. Vendar številni kljub temu opozarjajo, da ni jasne vizije in vodenja, zaradi česar EU ne razvija polnega potenciala, kar poraja pozive k reformi.

Brexit se omenja le v nekaterih državah, kjer pa se, vzbuja precej zaskrbljenosti, hkrati pa se na brexit gleda tudi kot na dejavnik, ki je okrepil občutek pripadnosti EU27 in razumevanje državljanov o pomenu EU in vrednosti članstva.

Migracije, okoljski izzivi in izobraževanje so med najpogostejšimi temami v številnih državah. Državljeni so izrazili skrbi – in pričakovanja – na naslednjih področjih:

1 - Varna in zavarovana Unija

Migracije so v številnih poročilih omenjene kot ena od skrbi, ki državljane EU najbolj muči. Zato jim skoraj vse države članice redno namenjajo veliko pozornost. Nezakonite migracije so po mnenju več držav članic ključni izziv Evrope. To je problem, ki zahteva nujno ukrepanje EU, neposredno pa vpliva tudi na življenje državljanov. Med razpravami na to temo se pogosto pojavljajo zahteve po boljšem **varovanju zunanje meje EU**. Hkrati pa državljani številnih držav priznavajo, da mora biti EU tudi humanitarna. **Skupna azilna politika**, mehanizmi distribucije, pa tudi solidarnost in odgovornost se v državah članicah pogosto omenjajo. Nadalje, medtem ko so nekateri državljani zadovoljni s sedanjim vključevanjem migrantov, pa drugi pozivajo, da mora biti to še boljše.

Veliko je pozivov Evropski uniji, naj **zajezi nezakonite migracijske tokove**. Državljeni številnih držav članic menijo, da bi EU lahko storila več za zmanjšanje nezakonitih migracij, če bi se lotila vzrokov zanje ter izboljšala varnost, življenjske pogoje in blaginjo v državah izvora, na primer z razvojno pomočjo, trgovino in naložbami ter podporo gospodarski rasti na afriški celini. Želijo si, da bi EU bolje sodelovala z državami izvora in tranzita, kar bi omogočilo lažje vračanje. Menijo, da bi morala EU okrepiti tudi odziv na krize ter vstopiti v učinkovit multilateralizem za iskanje rešitve na to vprašanje.

Nazadnje, večina meni, da so **organizirani kriminal, terorizem, radikalizacija, korupcija** in z njimi povezane grožnje vprašanja, ki bi jih morala EU zaradi njihove čezmejne narave bolj odločno obravnavati. Državljeni želijo več sodelovanja pri vprašanjih **kibernetske varnosti** in **varstva podatkov**, pri čemer številni izražajo skrb zaradi **dezinformacij** in v tem smislu izpostavljajo pomen medijske pismenosti širše javnosti.

2 - Unija zbliževanja in konkurenčnosti

Državljeni več držav članic poudarjajo pomen **enotnega trga** in njegove dodane vrednosti za zagotavljanje gospodarske rasti povsod v Evropi, kar pogosto spremljajo pozivi k dokončanju tega trga, zlasti trga s storitvami in digitalnega trga. Državljeni poudarjajo, da bi morala EU spodbujati **model trajnostne rasti** celine. Nekateri pozivajo k utrditvi **ekonomske in monetarne unije**. Državljeni nekaj držav članic so izpostavili tako pozitivne kot negativne vidike evra in prihodnjega članstva v **območju evra** ter to pogosto navezali na potrebo po boljšem preprečevanju prihodnjih kriz.

Državljanom se zdi pomembno tudi to, da je EU v koraku s tehnološkim razvojem. Nekateri si želijo pogostejše uporabe ukrepov **e-uprave** ter razvoj **pametnih skupnosti** kot sredstva za okrepitev družbeno-gospodarskega gonila EU. Kar zadeva zdajšnjo **digitalno revolucijo**, so posvetovanja pokazala na izraženo potrebo po spodbujanju digitalne pismenosti in digitalnih inovacij. Pokazala se je jasna potreba po konkretnih in pametnih naložbah v raziskave na tem področju. Na primer, **umetna inteligenca** je pogostokrat omenjen sektor, kjer bi EU morala prevzeti vodilno vlogo. Številni državljani čutijo strah, da bi EU nazadovala zaradi nezadostnih **raziskav**, tehnološkega razvoja, **inovacij** in digitalizacije.

Spodbujanje in **podpora malih in srednjih podjetij** sta po mnenju državljanov med ključnimi elementi, ki bi v Evropi zagotovili boljše pogoje za dejavno **podjetništvo** in s tem krepili **konkurenčnost** EU. Medtem ko se konkurenčnost zdi pomembna za spodbujanje napredka in rasti, pa so državljani več držav članic kritični tudi do različnih standardov in kakovosti proizvodov po EU. Pozivi po spodbujanju konkurenčnosti so tako uravnoteženi s pozivi po **gospodarskem in socialnem zblíževanju** ter spodbujanju teritorialne **kohezije**.

Mnenja o **obdavčevanju** se razlikujejo. Nekaterim državljanom se zdijo potrebne zakonodajne pobude o obdavčitvi, kot so digitalni davek, ali celo uskladitev davčnih politik. Po drugi strani pa se pojavljajo tudi pozivi, naj obdavčitev ostane v nacionalni pristojnosti.

Redna tema posvetovanj so tudi proračunska sredstva v okviru naslednjega **večletnega finančnega okvira**, s katerim bi bilo treba zagotoviti, da je EU sposobna opravljati svoje naloge. Glede porazdelitve sredstev so mnenja različna, med drugim je na mešane občutke naletelo morebitno zmanjšanje proračuna za skupno kmetijsko politiko in kohezijsko politiko. Državljeni številnih držav članic so pozvali k uravnoteženem proračunu EU, ki bo imel jasno dodano vrednost za državljane.

3 - Unija, ki varuje okolje in spodbuja trajnost

Redna tema posvetovanj v večini držav članic je poziv državljanov h krepitvi vloge okoljske politike EU ter potreba po obvezni trdnejši zavezi **varovanju okolja in podnebja**. Predlogi med drugim vključujejo: sprejetje več odločnejših **zakonodajnih aktov** EU na tem področju, boljše spremljanje **izvajanja** področne zakonodaje EU v državah članicah ter predložitev več okoljskih pobud. Udeleženci med drugim izrecno navajajo zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in strupenih onesnaževal, boljše ukrepe recikliranja in večjo dobrobit živali. Državljeni nekaterih držav članic menijo, da bi bilo treba v prihodnjem večletnem finančnem okviru več sredstev nameniti **podnebnim ukrepom**.

Boj proti **podnebnim spremembam/globalnemu segrevanju** se redno omenja v skoraj vseh državah članicah, zlasti med mladimi, in **velja za enega od največjih izzivov EU**. Ponekod zahteve Evropske unije za varovanje podnebja vidijo kot protiutež nacionalni politiki. Podnebne spremembe po mnenju državljanov vplivajo na različna področja politik, ne le na proizvodnjo energije in promet, temveč tudi na kmetijstvo in prehrano ter na naše prehranjevalne navade. Na splošno pa državljani vidijo potrebo po **trajnostni potrošnji**. Vprašanje, ki se zelo pogosto izpostavlja, je vprašanje **trajnosti**. Med drugim se je pojavljala zamisel, da bi bilo treba inovacije ocenjevati v smislu njihove dolgoročne vrednosti za državljane. Po nekaterih predlogih bi bilo treba v predpisih v večji meri upoštevati okoljska in socialna merila, drugi udeleženci pa menijo, da bi spodbudo na evropski ravni potrebovale teme, kot so lokalna proizvodnja hrane, krožno gospodarstvo in recikliranje z dodajanjem vrednosti.

Državljeni nekaterih držav članic prepoznavajo pomen trajnostnih ciljev tudi v **kmetijski politiki**. Izraženi so bili pomisleki o vplivu sodobnega kmetijstva na okolje, pa tudi pozivi k večji zaščiti podeželja in usklajenim prizadevanjem za premostitev vrzeli med podeželjem in mesti.

Razprave so ponekod razkrile občutek državljanov, da je premalo **izobraževanja** o okoljskih politikah EU in da ni praktičnih spodbud, s katerimi bi ljudi spodbudili, da začnejo ravnati „zeleno“, pri čemer je bila v nekaterih državah članicah še posebej izpostavljena potreba po spodbudah za **prehod na energijo iz obnovljivih virov**. V nekaterih državah članicah je bila v zvezi s tem izražena tudi zahteva po večji zavzetosti in razpravi o tem, kako program za ukrepanje proti podnebnim spremembam vpliva na vsakdanje življenje ljudi.

Medtem ko je obstoječa čezmejna infrastruktura na področju **oskrbe z električno energijo in mobilnosti** pogosto omenjena kot pozitivni dosežek EU, udeleženci iz nekaterih držav menijo, da je treba zlasti oblikovati skupno evropsko strategijo za mobilnost. Nekateri državljani poudarjajo, da mora Evropa sprejeti ukrepe na področju oskrbe z energijo v prihodnosti, kot je med drugim postopno ukinjanje proizvodnje električne energije iz premoga.

Kot pomemben cilj v današnjem spreminjajočem se in zahtevnem mednarodnem okviru je poudarjeno tudi, da mora EU okrepiti svojo **vlogo globalnega akterja** na področju okolja. Številni udeleženci si želijo, da bi postala Evropska unija vodilni globalni akter na področju trajnosti in boja proti podnebnim spremembam.

4 – Unija blaginje in priložnosti

Državljeni zelo velik pomen pripisujejo tudi **socialni zaščiti**, niso pa si enotni o tem, v kolikšnem obsegu naj bi bila EU dejavna na tem področju. Udeleženci v več državah članicah so zelo zaščitniški do svojih nacionalnih sistemov socialne varnosti, mnogi pa si še vedno želijo, da bi imela EU večjo vlogo v boju proti revščini, socialni izključenosti, nezaposlenosti, diskriminaciji, kršitvam pravic delavcev, omejenemu dostopu do storitev, pa tudi v zvezi s problematiko, ki je posledica družbenih in tehnoloških sprememb, kot je npr. potreba po premostitvi **digitalnega razkoraka**. Vedno znova je bilo poudarjeno tudi, da med državami članicami in znotraj posameznih držav ni **družbene konvergence ali usklajenosti življenjskega standarda** oziroma da je ta ogrožena.

Posebni predlogi – Državljeni so v okviru te razprave o prihodnosti Evrope predstavili številne ideje in predloge, ki pa so si precej različni. V nadaljevanju je nekaj primerov idej in predlogov, ki prihajajo iz različnih držav članic in zadevajo različna tematska področja:

- poenoten sistem povratne embalaže proti kavciji v EU, da bi se zmanjšala količina odpadne embalaže, ter sistem obveznega recikliranja plastenk PET po vsej EU
- bruto indeks blaginje v Evropi
- učni načrt za evropsko državljansko vzgojo v vseh izobraževalnih sistemih v EU
- spletne platforme bi morale ponujati enako kakovostne storitve v vseh državah članicah EU
- evropski dela prost dan ob dnevu Evrope

Obstaja jasna zahteva po ustvarjanju več in boljših **delovnih mest**. Državljeni nekaterih držav pozivajo k uskladitvi pravil **trga dela**, vključno z dostopom in mobilnostjo. Veliko državljanov posebno pozornost namenja mlajši generaciji in se boji bega možganov, ki ga olajšuje prosto gibanje oseb, kar pa je paradoksalno po mnenju mnogih ena od najpomembnejših prednosti članstva v EU. Pomembno vprašanje je **prihodnost dela** in kako bo to vplivalo na ljudi, pa tudi **enakost spolov**. Mnogi vztrajajo, da je treba obravnavati plačno neenakost med spoloma in ovire, s katerimi se še vedno soočajo ženske pri vstopu na trg dela. Splošni demografski trendi in staranje prebivalstva se pogosto povezujejo zlasti z vprašanji trga dela in **zdravstvenega varstva**. Splošno mnenje je, da EU kot celota ne ukrepa dovolj, da bi učinkovito reševala zdravstvena vprašanja ter socialne in ekonomske neenakosti.

Državljeni odločno zahtevajo tudi več ukrepanja na ravni EU na področju **izobraževanja**. Zahteve se nanašajo zlasti na razvoj novih znanj in spretnosti v skladu z zahtevami trga dela, povečanje mobilnosti na področju izobraževanja, vzajemno priznavanje diplom ter poklicnih in tehničnih kvalifikacij, pa tudi na večje naložbe v znanost in raziskave ter vseživljenjsko učenje. **Erasmus+** na splošno velja za eno največjih zgodb o uspehu EU, ki bi jo bilo treba še dodatno okrepiti. Po mnenju številnih udeležencev bi bilo treba spodbujati učenje drugih evropskih jezikov.

5 – Unija kot močan akter na svetovnem prizorišču

Čeprav to ni osrednja tema, EU na splošno velja za **pozitivno silo v svetu**, pri čemer državljani poudarjajo njeno normativno moč v odnosih s tretjimi državami. Menijo, da EU uspešno uporablja svoj vpliv – moč zgleda – za širjenje svojih vrednot, zlasti na področju demokracije in človekovih pravic, zunaj svojih meja. Pogosto je bilo omenjeno, da bi morali zunanji ukrepi EU v njenih odnosih s tretjimi državami temeljiti na vrednotah, kar je tako globalna odgovornost kot tudi moralna dolžnost. Ta zahteva je pogosto povezana z željo, da bi EU postala vodilni akter v svetu na nekaterih področjih, zlasti v zvezi z varstvom okolja.

Državljeni so si enotni, da bi morala EU okrepiti svojo vlogo na mednarodnem prizorišču in pokazati **večjo enotnost** zunanje politike, da bi lahko zaščitila svoje interese in vrednote ter, kar je najpomembneje, zaščitila svoje državljane. Državljeni EU pogosto dojemajo kot prešibko, brez zadostnega vpliva na svetovnem prizorišču in včasih tudi nesposobno, da bi se odzvala na krize, ki se odvijajo v njenem strateškem sosedstvu. Zunanje delovanje EU naj **ne bi bilo dovolj učinkovito in verodostojno**, zato bi bilo treba okrepiti skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP). EU bi morala nastopati **z enim samim glasom**, zlasti v okviru odnosov EU z drugimi velesilami (ZDA, Kitajsko in Rusijo). Pri tem je poudarek na obrambni politiki, širitvi in trgovini.

Številni državljani menijo, da EU za lastno **varnost in obrambo** ne bi smela biti odvisna od drugih akterjev, vendar pa bi se moral vsak pristop EU uporabljati komplementarno z zvezo Nato in ne namesto nje. Izražena mnenja segajo od zgolj pozivov po boljšem usklajevanju in povezovanju nacionalnih civilnih in vojaških zmogljivosti do stalnih zahtev po skupni obrambni politiki z lastnimi zmogljivostmi. Nekateri državljani se zavzemajo za več javnega dialoga o varnostnih pobudah, kot je stalno strukturno sodelovanje (PESCO).

Državljeni poleg tega menijo, da bi morale biti vrednote v samem jedru **sosedske in širitvene** politike EU. Želijo si, da bi članice postale le države, ki so se zavezale spoštovanju norm in vrednot EU ter demokracije, niso pa si enotni glede časovnega okvira. Medtem ko se nekateri jasno zavzemajo za širitev na Zahodni Balkan, jih večina poudarja, da mora EU najprej utrditi svoj trenutni status, preden bo mogoča kakršna koli nadaljnja širitev. In vendar državljani na splošno vidijo močno evropsko perspektivo za Zahodni Balkan, v manjšem obsegu in le v nekaterih državah članicah pa tudi za nekatere države vzhodnega sosedstva.

Trgovinski odnosi EU so na splošno ocenjeni kot pozitivni, vendar obstajajo tudi pomisleki glede socialnih in okoljskih standardov v okviru sporazumov o prosti trgovini s tretjimi državami, kar ponovno kaže želje evropskih državljanov, da bi EU delovala na podlagi skupnih vrednot. Nekateri državljani EU pozivajo tudi, naj še bolj izkoristi svojo gospodarsko moč, da bi uveljavila svoj položaj globalnega akterja.

Razhajanja med državami članicami so pogosto razlog za zaskrbljenost v več državah. Državljeni, še zlasti iz manjših držav članic, opozarjajo, da je problematičen občutek pomanjkanja resničnega partnerstva med malimi in velikimi državami. Pogosto imajo občutek, da so interesi največjih akterjev glavno gonilo politik Unije, čeprav ta vtis še zdaleč ni enoten. V več državah članicah se je med dialogi pokazal tudi občutek **pomanjkanja pravičnosti in uporabe dvojnih meril**, tj. da se skupna pravila ne uporabljajo vedno enako za vse. Poleg deljenja držav na male in velike je kot dejavnik razhajanja pogosto navedeno ločevanje na „stare“ in „nove“ države članice ter ločevanje po geografski legi. Zato so pogoste zahteve po večji **koheziji in solidarnosti**.

V luči teh razhajanj večina državljanov EU še naprej vidi kot **pozitivno silo** in kot skupnost, ki jo povezujejo **skupne vrednote**. Seveda je pri tem slišati več glasov: človekove pravice, pravna država, mir in demokracija so med najpogostejše navedenimi vrednotami. Vloga, ki jo je imela EU pri zagotavljanju **miru** na celini, je deležna posebne pozornosti. In vendar se med razpravami z državljani pogosto izpostavlja tudi pomanjkljivosti EU kot skupnosti vrednot in zlasti razhajanje med retoriko in dejanskim ukrepanjem Unije. To pogosto spodbudi zahteve po odločnejših ukrepih za odpravo tega razhajanja.

Da bi se okrepil občutek skupnosti, je v nekaterih državah članicah občasno slišati pozive po okrepitvi prizadevanj za razvoj **skupne „evropske identitete“**, ki je po mnenju številnih državljanov danes še vedno bolj želja kot realnost. Mobilnost in izmenjave, zlasti za mlade, sta ključnega pomena za uspeh v tem procesu.

Čeprav naj bi bila zaveza skupnim vrednotam sam temelj EU kot skupnosti, pa je **raznolikost** med državami članicami videti tudi kot velika prednost Unije. Po mnenju številnih državljanov bi morala evropska identiteta obstajati skupaj z nacionalno identiteto in ne namesto nje. Podobno več državljanov poudarja potrebo po spoštovanju različnih nacionalnih kultur. Številne države članice vztrajajo pri tem, da je treba spoštovati **nacionalne in kulturne razlike**, kar pogosto sproži razmislek o institucionalnih vprašanjih. V nasprotju s splošnim prepričanjem, ki kaže na premajhno zanimanje državljanov za ta vprašanja, se zdi, da je vprašanje **pristojnosti** za mnoge precej pomembno.

V skladu z načelom **subsidiarnosti** večina evropskih državljanov pričakuje, da se bo EU osredotočila na področja, kjer lahko prinese **dodano vrednost**. Ustrezna razdelitev pristojnosti med nacionalno in evropsko ravno je pogosto omenjena kot ključna za uspeh evropskega projekta. V zvezi s tem bi razširitev nalog na področja, kjer lahko države članice dosežejo boljše rezultate, morda lahko negativno vplivala na to, kako državljani dojemajo EU, saj bi se še razširil razkorak med zmožnostjo in pričakovanji. Mnenja o tem, kakšna bi bila najboljša razdelitev pristojnosti, se seveda razlikujejo, splošno prepričanje pa je, da je mogoče trenutno stanje izboljšati. Ne glede na to pa obstajajo določene nejasnosti glede tega, kaj je v pristojnosti držav članic oziroma EU, kar delno pojasni pogosto izraženo splošno **nezaupanje** v institucije EU. K temu prispeva tudi domnevno **pomanjkanje preglednosti**, s pogosto omembo **demokratskega deficita** in občutka **pretirane birokracije**, ki je pogosto povezana s težavami pri dostopu do sredstev EU.

Zaključne opombe

Civilna družba je pozdravila posvetovanja z državljani in številni so tak postopek pridobitve mnenja širše javnosti ocenili kot pozitiven. V tem smislu je to posvetovanje samo po sebi odgovorilo na splošno zahtevo po sodelovanju in pritegnitvi civilne družbe, kot je bilo v dialogih tudi večkrat izpostavljeno.

Dialog se zdi še zlasti pomemben, ker so državljani med posvetovanji nenehno izražali tudi željo, da bi bolje razumeli, kako EU deluje in kaj pomeni članstvo v EU. Pogosto je bil izražen tudi poziv po okrepitvi prizadevanj za spodbuditev boljšega izobraževanja o EU. Po mnenju številnih državljanov bi bilo treba to storiti v okviru posebnih pobud, pa tudi s poenostavitvijo jezika, ki ga EU uporablja pri komuniciranju z državljani. Preveč nejasen in birokratski jezik je pogosto izpostavljen kot glavna ovira pri interakciji med institucijami EU in državljani.

Uspeh dialogov, organiziranih v različnih državah članicah, se kaže tudi v pozivih po nadaljnjem sodelovanju. Za državljane je še posebej pomembno, da se na lokalni ravni spodbujajo dejavnosti in razprave o vprašanjih EU. Pobuda posvetovanja z državljani pravzaprav sledi drugim praksam, ki so že uveljavljene v več državah članicah in so namenjene spodbujanju dialoga o EU na lokalni ravni.

Glede na navedeno želimo s tem poročilom orisati proces, ki je raznolik tako po obliki kot po vsebini. Poročilo ni končni povzetek sodelovanja z državljani na nacionalni ravni, saj se bo to v različnih oblikah nadaljevalo. Razumeti ga je treba bolj kot prispevek k stalnim prizadevanjem za boljše vključevanje civilne družbe, da bi tako prispevali k razpravam voditeljev o prihodnosti Evrope in opredelitvi naslednjega strateškega programa.
